

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت معدن و تجارت
معاونت طرح و برنامه

چالش‌های کسب و کار در چهار بخش تامین اجتماعی، مالیات، گمرک و امور بانکی

دفتر امور اقتصادی و سیاست‌های تجاری
بهمن‌ماه ۱۳۹۸
نسخه مقدماتی - غیرقابل استناد

چالش‌های حوزه تامین اجتماعی

- ۱- لزوم اخذ مفاصا حساب از سازمان تامین اجتماعی در زمان صدور و تمدید مجوزها از جمله کارت بازرگانی (ماده ۳۷)
 - ۲- محاسبه و مطالبه حق بیمه براساس «درصدی از کل مبلغ قرارداد (۵ درصد)» در قراردادها و پیمان‌ها با تشخیص سازمان (ماده ۳۸).
 - ۳- اختیار سازمان (به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورایی سازمان) در نحوه مطالبه و وصول یکجا و یا جداگانه چند پیمان یک پیمانکار که در یک مدت و بعضاً مکان معین اجرا می‌شود (براساس درصدهای مقطوع) و نیز مطالبه حق بیمه موضوع پیمان‌هایی که از ابتدا تا انتهای آن توسط کارکنان ثابت و مستقر در کارگاه دائمی (متعلق به خود پیمانکار) انجام شود (براساس ماده ۲۸) براساس مقررات پیمانکاران (ماده ۴۱).
 - ۴- دریافت چهاردرصد (۴٪) حق بیمه کل سنوات مشمولان شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور (جدید) از کارفرمایان به صورت یکجا (شق ۴ بند ب تبصره ۲ ماده ۷۶).
 - ۵- رسیدگی به دفاتر و صورت مزد ۱۰ سال گذشته (ماده ۱۰۱).
 - ۶- عدم اعمال قانون معافیت پنج نفر کارگر از پرداخت سهم بیمه کارفرما (ماده واحده مصوب ۱۳۶۲)
 - ۷- سهم بالای کارفرما از پرداخت حق بیمه کارکنان (تبصره ۱ ماده ۲۸)
 - ۸- تمایل اکثریت اعضاء هیئت‌های تشخیص مطالبات به سازمان تامین اجتماعی و مخدوش بودن احتمالی اصول دادرسی منصفانه و بی طرفی هیئت موصوف (ماده ۴۳).
 - ۹- عدم اعمال رویه واحد در پذیرش چک، سفته و سایر وثایق به جای ضمانت‌نامه بانکی در هنگام تقسیط بدهی.
 - ۱۰- ارسال ابلاغیه به آدرس‌های مخدوش و اعمال حق بیمه و جرائم مربوطه بدون اطلاع کارفرما.
 - ۱۱- عدم در نظر گرفتن مدت زمانی کوتاه (تحت عنوان کار آزمایشی) در بدو ورود نیروی جدید جهت استخدام با در نظر گرفتن بیمه مسئولیت مدنی، بمنظور داشتن فرصت مناسب برای دستیابی به نیرو کیفی.
 - ۱۲- عدم استفاده مطلوب از اختیارات قانونی در تقسیط بدهی‌ها (موضوع ماده ۳۶ مبنی بر لزوم استفاده حداکثری از اختیارات تفویض شده توسط ریاست سازمان‌های استانی تامین اجتماعی).
 - ۱۳- رسیدگی به مطالبات و اختلافات در هیاتهای بدوی تشخیص مطالبات سازمان نیز نقایصی به شرح ذیل دارد که در ماده ۴۳ قابل پیگیری می‌باشد:
- الف: لزوم ثبت اظهارات مودیان و مذاکرات و تصمیمات در دفتر ثبت صورتجلسات (اظهارات مودی در جلسه در جایی ثبت نمی‌گردد).
- ب: اعلام اسامی پرونده‌های مورد رسیدگی در دعوتنامه جلسه به نمایندگان کارفرما
- ج: توجه و وحدت رویه در آراء استانی در موضوعات مشابه

د: عدم ضبط پیش نویس صورتجلسات منتهی به آرا در پرونده های مودیان (زیرا در تجدید نظرخواهی از دیوان عدالت به دلیل رسیدگی شکلی توضیح نظر اقلیت در صدور رای قاضی دیوان موثر است).

۱۴- عدم وحدت رویه و صدور احکام متفاوت در شعب مختلف نسبت به موارد زیر:

الف: تفاوت در تعیین نسبت دستی و ماشینی پیمانها در سالیان مختلف برای پیمان واحد در شرایط یکسان در مواردی که سازمان تخصصی واگذارنده پیمان نسبت دستی و ماشینی را اعلام می نماید مورد تأیید سازمان تامین اجتماعی نمی باشد و خود راسا اقدام به تعیین درصد می نماید که مبنای آن نیز قابل اتکا و استناد نیست.

ب: تعیین درصد هزینه نصب ماشین آلات و قیمت آنها.

ج: تعیین حداقل دستمزد در اعمال بخشنامه ۱۲ درآمد.

۱۵- عدم فرآیند شفاف در بازرسی از کارگاهها (از زمان الکترونیکی شدن)

قبل از بازرسی به صورت الکترونیکی بازرسی به صورت دستی و ثبت اسامی بیمه شدگان و اخذ امضا از آنها در نهایت با امضا مدیر و سرپرست کارگاه مراتب مورد تأیید و مبنای ارسال لیست بیمه شدگان می گردید. اکنون با الکترونیکی شدن بازرسی هیچ گونه لیست و تأییدی از کارفرما اخذ نمی شود و کارفرما برای مشاهده لیست ارجاع به پرتال سازمان می گردد که در صورت مشاهده مغایرت بایستی کتبا اعتراض و مجدداً بازرسی احاله گردد که مستلزم صرف وقت و تعویق ارسال لیست و حق بیمه خواهد شد.

۱۶- عدم وجود وحدت رویه در پذیرش لیست بیمه شاغلین (از جمله لیست شاغلین خانم در پروژه های ساختمانی و...)

۱۷- اخذ حق بیمه از بارنامه ها (اخذ این وجوه بر مبنای بخشنامه سال ۷۴ می باشد که مقرر می دارد کسور حق بیمه از رانندگان بخش باربری از طریق بارنامه صورت گیرد).

۱۸- عدم وجود مرور زمان جهت طرح دعاوی عدم پرداخت حق بیمه سنوات گذشته (توسط کارگران)

چالش های مالیاتی

۱- عدم انعطاف مالیاتی و فقدان هماهنگی لازم با شرایط اقتصادی در تعیین نرخ های مالیاتی، سقف و کف ارقام تعیین شده برای هر یک از نرخ ها و شمول معافیت ها و فرآیند مالیات ستانی (تمرکز بر دریافت مالیات مودیان رسمی و تولیدکنندگان، فقدان نهاد سیاستگذار و ناظر مستقل فرابخشی، تمرکز کلیه فرایندهای مالیات ستانی در سازمان امور مالیاتی)

۲- ممیزمحوری و رواج شیوه علی الرأس در نظام رسیدگی و تشخیص مالیات (سنتی بودن سیستمها و فرایندهای تشخیص و وصول مالیات، بروز فساد ناشی از بکارگیری روش علی الرأس، عدم اجرای کامل طرح جامع مالیاتی)

۳- فرآیند نامناسب دادرسی مالیاتی (وصول ۷۰ درصد از درآمدهای مالیاتی پس از طی مراحل دادرسی مالیاتی، فرایند بسیار پیچیده، زمانبر، نامناسب و غیرکارای دادرسی مالیاتی، عدم استقلال نهاد حل اختلاف مالیاتی)

- ۴- وجود تنوع در معافیت های مالیاتی
- ۵- عدم وجود وحدت رویه در خصوص بخشنامه های مالیاتی
- ۶- فشار مضاعف بر تولیدکننده در صورت قطع اخذ مالیات در زنجیره عرضه کالاها و خدمات (معاملات بدون فاکتور رسمی و عدم شناسایی و معرفی به موقع شرکت های سوری توسط سازمان مالیاتی در فرایند اخذ مالیات بر ارزش افزوده)
- ۷- فاصله زمانی بین پرداخت مالیات و دریافت مبالغ فروش در معاملات نسبه (در مالیات بر ارزش افزوده)
- ۸- عدم استرداد مالیات به تولیدکنندگان محصول معاف در حلقه نهایی مالیات بر ارزش افزوده
- ۹- نبود موضوع مرور زمان در نظام مالیات بر ارزش افزوده
- ۱۰- فشار بر تولیدکنندگان به واسطه عدم اعطای نرخ صفر به عرضه داخلی ماشین آلات و تجهیزات سرمایه ای، معدنی و کشاورزی و خطوط تولید صنعتی کالاها و خدمات (در مالیات بر ارزش افزوده)
- ۱۱- فرآیند سخت گیرانه و پیچیده استرداد مالیات خرید ماشین آلات خطوط تولید (از مالیات بر ارزش افزوده)
- ۱۲- مسئله استرداد اعتبار مالیاتی فعالان اقتصادی (در مالیات بر ارزش افزوده)

چالش های بخش گمرک

- ۱- طولانی بودن زمان انجام تشریفات گمرکی کالاها
- ۲- فرایند و شرایط نامناسب تعیین ارزش کالاها (باتوجه به تغییر سریع و به روز قیمتهای جهانی)
- ۳- تعدد و گسترش روزافزون گمرکات در ایران و تخصصی نبودن آنها (موجب افزایش احتمال اشتباه و تخلف می گردد)
- ۴- تفسیر پذیری قوانین و رویه های گمرکی و وجود رویه های پیچیده اداری (اختیار کارکنان در فرایند تصمیم و اقدام).
- ۵- تعدد مراجع و مراکز سیاستگذار در امور بازرگانی
- ۶- کمبود شدید نیروی انسانی (متخصص) و طولانی بودن زمان پاسخگویی در گمرکات.
- ۷- عدم تجهیز مبادی ورودی و خروجی به تجهیزات و ابزارهای کنترلی پیشرفته (علیرغم افزایش حجم مبادلات)
- ۸- انجام مراحل طولانی، زمان بر و مکرر آزمایش کالاها
- ۹- عدم قبول گواهی مبدا و گواهی های اخذ شده از واردکننده (دپوی محموله ها در گمرکات به واسطه)
- ۱۰- عدم اکتفای گواهی های بازرسی صادر شده توسط شرکت های بین المللی
- ۱۱- عدم تطابق برخی از استانداردهای تعیین شده با استانداردهای جهانی
- ۱۲- عدم اعتبار مجوزهای بهداشت صادر شده برای کالا در استان های مختلف و لزوم اخذ گواهی های متعدد
- ۱۳- شرایط سنتی و قدیمی حمل و نقل کانتینری و لزوم ساماندهی آن
- ۱۴- عدم پذیرش ضمانت نامه های صندوق ضمانت صادرات و شرکت های بیمه ای از سوی گمرک

- ۱۵- عدم تقویت تجهیزات و سیستم سامانه های گمرکی (قطع سیستم یکپارچه و بر خط سامانه جامع گمرکی به دلیل اتصال دستگاههای متعدد به این سیستم و قطع ارتباط با برخی از دستگاهها)
- ۱۶- فقدان امکان ترخیص درصدی کالا.

چالش های بانکی

الف) بخش تسهیلات ریالی

- ۱- عدم لحاظ مشوقهای لازم دستورالعمل ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تسهیلات رونق تولید در سال ۹۸ نسبت به سالهای ۹۶ و ۹۷ برای احیای و به ظرفیت رساندن واحدهای مشکل دار و راکد و نیمه فعال
- ۲- اتکای کلیه خدمات سیستم بانکی (اعم از دسته چک، ضمانتنامه و ...) به سامانه های الکترونیکی و محروم نمودن واحدهای تولیدی که صرفاً دارای یک برگ چک برگشتی و یا تعداد محدود اقساط معوق و ... از خدمات بانکی (آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده ۵ مکرر قانون صدور چک)
- ۳- عدم پذیرش محل اجرای طرح به عنوان وثیقه و یا الزام به سند تک برگ بودن محل اجرا و یا تحکیم با وثایق خارج از طرح
- ۴- محدودیت منابع و مشکلات موجود در اعطای تسهیلات تبصره ۱۸ با قانون بودجه
- ۵- مشکل الزام رعایت کامل دستورالعمل اعطای تسهیلات اعم از داشتن میانگین مانده حساب برای بنگاه های تولیدی
- ۶- عدم تعیین تکلیف بدهکاران بانکی بویژه تعیین تکلیف بدهی های غیر جاری و آیین نامه امهال
- ۷- الزام ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده برای واحدهای تولیدی کوچک و متوسط، متقاضی بیش از ۱۰ میلیارد ریال.
- ۸- محدودیت سطح اختیارات سرپرستی بانکهای استان.
- ۹- عدم پذیرش ترهین مازاد وثیقه نزد سایر بانکها و عدم امکان جابجایی وثیقه
- ۱۰- محدودیت ناشی از اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به میزان ۷۰ درصد فروش

ب) بخش تسهیلات ارزی

- ۱- عدم تخصیص منابع ارزی در قالب اعتبار اسنادی (کوتاه مدت و بلندمدت) جهت تأمین مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی (همانند ربفاینانس و ...)
- ۲- عدم تمدید ضوابط آیین نامه ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید در خصوص بدهکاران ارزی و تسری آن به بند (د) بودجه سال ۱۳۸۸
- ۳- عدم پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز

۴- زمانبر بودن تبدیل یا فروش ارز، هزینه انتقال ارز، مشکلات و زمانبر بودن ثبت سفارش و دشواری‌های تخصیص و تأمین ارز، تا تخصیص ارز، و

۵- محدودیت در نحوه برگشت ارز صادراتی (بویژه صنایع کوچک و متوسط)

ج) سایر مسائل و مشکلات

۱- عدم حضور نمایندگان بانک مرکزی در جلسات کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان علی رغم معرفی نماینده از سوی آن بانک و ارسال دعوتنامه از کارگروه

۲- عدم صدور احکام خبرگان بانکی و اقتصادی استان (به استناد ماده ۶۲ قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور)